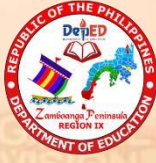
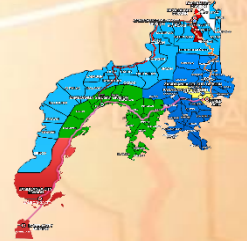

Republic of the Philippines
Department of Education
 Regional Office IX, Zamboanga Peninsula

5

Zest for **P**rogress Zeal
 of **P**artnership

Edukasyon sa Pagpapakatao

Ikatlong Markahan - Modyul 5: Bahagi Ako ng Pangangalaga sa Mundo

- JANUARY
Makugihon
- FEBRUARY
Mahigugmaon
- MARCH
Matinabangan
- APRIL
Matinahuron
- MAY
Mahapsay og Malimpyo
- JUNE
*Maabtik og Masunod sa
 Oksahang Oras*
- JULY
Maantigo og Maabilidad
- AUGUST
*Maginhuhunoon
 para sa Uban*
- SEPTEMBER
Madaginoton
- OCTOBER
Matinud-anon
- NOVEMBER
Masaligan
- DECEMBER
Maalampon

Pangalan ng Mag-aaral: _____

BaitangatSeksyon: _____

Paaralan: _____

ALAMIN

Ang mundo ay nagbibigaysa tao ng lahat ng kaniyang mga pangangailangan tulad ng: hangin, tubig, pagkain, tirahan, at iba pa. Dahil dito, marapat lamang na tayong mga tao ay gawin ang lahat ng ating makakaya upang mapanatili nating maaayos at maganda ang mundo. Kailangan natin itong mapanatili bilang isang lugar na matitirhan ng susunod pang henerasyon ng mga tao.

Sa modyul na ito ay matutukoy ang pinakamahalagang mensahe na dapat maunawaan at maipamalas ng mag-aaral.

Napatutunayan na di-nakukuha sa kasakiman ang pangangailangan

1. Pagiging vigilant sa mga illegal na gawaing nakasira sa kapaligiran.

EsP5PPP-IIIe-28

BALIKAN

Sa nagdaang modyul, Ang pagmamalasakit sa kapaligiran ay ang pagpapanatiling walang basura at walang sulat sa mga pampublikong lugar.

Panuto: Muli ay iyong balikan kung nagagawa ba ng maayos ang inyong mga gawain bilang isang kabataan.Isulat sa iyong modyul ang sagot kung Palagi, Madalas, Bihira o Hindi Kailanman.

Gawain	Palagi	Madalas	Bihira	Hindi Kailanman
1. Nakikisama ako sa pagtitipid ng kuryente at tubig sa aming tahanan.				
2. Ginagawa ko ang mga gawaing-bahay na iniatas sa akin.				
3. Nagsasabi ako sa aking mga magulang ng aking opinyon o suhestiyon ukol sa mga plano ng pamilya.				
4. Sumasama ako sa mga proyekto ng aming paaralan ukol sa kaligtasan				
5. Nakikilahok ako sa mga talakayan sa mga paraan ng pagpapatindi ng disiplina ng mga mag-aaral sa paaralan.				

Sagutin ang mga katanungan at isulat iyong sagot sa patlang.

1. Ano ang iyong nararamdaman habang ginagawa ang gawain?
Pangatwiranan.
_____
2. Ang pagtupad ba sa iyong mga nakatakandang tungkulin ay makatutulong
ba sa iyo?Sa paanongparaan?
_____

TUKLASIN

Paanomopinangang
alagaan ang
atingkapaligiran?

Inaalagaan ko ang
mgahalamansabaha
y. At tuladmo,
hindirinakonagtata
pon ng
basurakahitsaan.

Hindi akonagtatapon ng
basurakahitsaan.
Nagbibigay din
akosaproyektongPiso
para sa Pasig. Ikaw?

Panuto: Masdan ang sumusunod na larawan. Sagutin ang mga tanong
at nakatakandang gawain pagkatapos nito.

Tanong:

1. Bakit mahalaga para sa mga tao na ingatan at pangalagaan ang kapaligiran?

Sagot: _____

2. Bukod sa mga nabanggit sa diyalogo, paano pa natin maipapakita ang pangangalaga ng kalikasan?

Sagot: _____

SURIIN

Ano ang mangyayari sa ating mga yamang-tubig kung magpapatuloy ang mga mangingisda sa paggamit ng dinamita? Basahin ang kwento at alamin ang epekto sa pangangisda ng paggamit ng dinamita.

Kawawang mga Nilalang sa Dagat

Palubog na ang araw. Tahimik na gumagawa ang lahat ng mga nilalang sa Kaharian ni Haring Neptuno. Bigla, dumating si Pating, ang lider ng puwersang militar ng mga nilalang ng dagat.

“Haring Neptuno, nakakita ako ng dalawang bangka na maraming lulang mangingisda. May dala silang mga dinamita! Papunta sila sa gawing ito.” pag-uulat ni Pating.

Tinipon ni Haring Neptuno lahat na nilalang dagat at dinala sa ligtas na lugar. Naaawa siya sa mga ito dahil mawawalan na sila ng pagtataguan pagdating ng panahon kung magpatuloy ang mga mangingisda sa paggamit ng dinamita.

Samantala, sa hindi kalayuan, naliligo si Tulingan at ang kanyang anak. Wala silang malay sa nakaambang sa panganib.

Napansin ni Tulingan na wala na sa likuran niya si Tuling. Nawawala si Tuling! “Saan siya nagpunta? Dapat akong bumalik at hanapin siya.” Sabi ni Tulingan sa sarili. Pabalik na si Tulingan nang magulat siya sa isang malakas na pagsabog.

“Naku! Doon nagpunta sa pinanggalingan namin ang pagsabog. Baka doon naiwan si Tuling! Tuling! Anak ko!” paiyak na nasabi si Tulingan.

Isulat ang iyong sagot sa patlang:

1. Ano ang nangyari kay Tulingan at sa anak niyang si Tuling?

Sagot: _____

2. Paano sinisira ng dinamita ang dagat at ang mga nilalang na namumuhay dito?

Sagot: _____

3. Paano nakaaapekto sa sangkatauhan ang pagkawasak ng mga yaman-tubig?

Sagot: _____

PAGYAMANIN

Pagtatasa 1

Pagtambalin ang mga ideya upang makabuo ang isang konsepto.
Isulat ang letra ng iyong sagot sa patlang.

A

___ 1. Kapag nakita mong nagtatapon ng kalat ang iyong kamag-aral,

___ 2. Kapag nakita mong marumi ang kanal na malapit sa bahay ninyo

___ 3. Sa pagtatapon ng anumang basura ang basura sa tamang lalagyan

___ 4. Kapag walang mga puno sa bakuran

___ 5. Upang maiwasan ang pagdami ng mga langaw, lamok, ipis at daga

B

A. Mapanatiling malinis ang kapaligiran

B. Hikayatin ang mga kaibigan na magtanim ng puno

C. Sabihin sa kamag-aral na itapon

D. Linisin ang kanal upang maiwasan marumi at mabahong kanal.

E. Ugaliing naihiwalay ang mga nalalata at di-nalalata.

ISAISIP

Panuto: Sumulat ng isang talata tungkol sa wastong pangangalaga ng kapaligiran. Isulat ito sa sagutang papel.

Rubrics sa Pagmamarka ng Isinulat na Talata

MgaBatayan	Antas ng Pagmamarka		
	5	3	2
1.Nilalaman	Malinaw na naipapahayag ang idea sa isinulat na talata.	Hindi masyadong malinaw ngunit may punto ang pahayag sa talata.	Malayo sa paksa ang isinulat na liham.
2.Organisasyon	Mahusay ang pagkakasulat ng talata. Naipamalas ang wastong pagkakasunod-sunod ng mga ideya.	Maayos ang pagkakasulat ng talata ang hindi naipamalas nang wasto.	Hindi naipamalas ang wastong pagkakasunod-sunod ng mga ideya.

PAGYAMANIN

Panuto: Basahin ang pahayag sa ibaba. Ipaliwanag kung ano ang kahulugan nito. Magbigay ng mga halimbawa para mailawanag ang idea. Isulat ang iyong sagot sa patlang.

“Ang sayangin, ang siraan ng ating likas na yaman, ang kalbuhin at gawing tigang ang lupa sa halip na gamitin ito para madagdagan ang pakinabang nito, ay nagdudulot ng hindi pag-aasikaso na maibigay sa mga anak natin ang pag-unlad na dapat sana’y mapasakanila nang lubos at maunlad.”

Theodore Roosevelt

Isulat ang sagot:

ISAGAWA

Panuto: Bilang isang mag-aaral, ano ang maaari mong maitulong upang mahadlangan ang pagkawasak ng kapaligiran na makakaapekto sa kalusugan ng lahat ng tao na naninirahan sa ating mundo.

1. Upang maiwasan ang polusyon sa hangin,

Sagot: _____

2. Upang maiwasan ang pagkalason dahil sa pestisido,

Sagot: _____

3. Kapag sobrang dami ng mga plastik sa bahay,

Sagot: _____

PAGTATAYA

Panuto: Basahin ang sumusunod na sitwasyon. Pumili ng pinakamahusay na sagot na nagpapakita sa mabuting pangangalaga. Bilugan ang titik ng tamang sagot.

1. Ilan sa mga inyong kapitbahay ang madalas na maglagi sa harapan ng inyong tindahan. Nagugustuhan mo iyon dahil bumibili sila sa tinda mo. Gayunman, napansin mo na hindi nila inilalagay sa basurahan ang kanilang kalat. Naisip mong maglagay ng poster. Alin sa sumusunod ang gagamitin mong paalaala?
  - A. Bulag ka ba? Hindi mo nakikita ang basurahan?
  - B. Huwag magkalat. Magmumulta ka kapag nahuli ka.
  - C. Pakitapon ang inyong mga kalat sa basurahan.
  - D. Sa tingin mo ba okey dito ang pagkakalat?
2. Miyembro ka ng Boy/Girl Scouts sa inyong paaralan. Nag-iisip ko ng isang proyektong makabubuti sa paaralan. Malawak ang palaruan at ang likurang bahagi ng gusali ng paaralan. Walang gaanong mga halaman sa inyong paaralan. Alin sasumusunod ang imumungkahi mo sa pulong ninyong mga scout?
  - A. Himukin ang lahat ng mag-aaral na maglaro sa bakuran ng paaralan dahil malawak ito.
  - B. Hayaan ang opisyal ng paaralan na magpasyal tungkol dito.
  - C. Humingi ng pahintulot sa mga opisyal ng paaralan para magtanim ng mga puno sa paligid.
  - D. Gumagawa ng mga islogan na may tema ng pagtanim ng puno.
3. Naglunsad ang inyong mayor ng isang proyektong humihikayat sa lahat na magtanim ng mga gulay sa kanilang likod-bahay. Bilang miyembro ng isang organisasyong pangkabataan sa inyong pamayanan, paano ka makatutulong sa proyektong ito?
  - A. Balewalain ang proyekto dahil may iba ka pang gustong gawin.
  - B. Imungkahi sa SK na magkaroon ng paligsahan para sa pinkamaraming bilang ng maitanim na mga halaman ng gulay sa bawat barangay.
  - C. Hayaan ang mga magulang na makiisa sa proyekto.
  - D. Ikaw mismo ang magsimulang magtanim.
4. Sa daan pauwi, napansin mo na marumi at maraming kalat ang sapa na malapit sa inyong paaralan. Ano ang gagawin mo?
  - A. Magkunwaring wala nakita.
  - B. Hihingi ng mungkahi sa mga magulang kung ano ang maaring maitulong sa pagpapanumbalik ng ganda nga sapa.
  - C. Magkibit-balikat na lamang dahil wala ka namang magagawa.

- D. Magsisimula ng isang kumpanya sa paglilinis kasama ang iyong pamilya.
5. Nakasakay ka sa dyip papuntang paaralan. Napansin mo na nagbubuga ito ng makapal at maitim na usok. Ano ang gagawin mo?
- A. Balewalain ang nakita mo dahil sanay ka na sa ganitong usok sa araw-araw.
  - B. Sabihan mo na lang ang tatay mo na ihatid at sunduin ka sa paaralan.
  - C. Sabihan ang drayber ng dyip na nakauubo ang usok ng kaniyang dyip.
  - D. Magsumbong ka sa makikitang pulis.
6. Nagbakasyon ka sa probinsiya. Isang araw, narinig mo ang lolo mo na inuutusan ang isa niyang tauhan na magkaingin sa kanyang bukid o pagtabas at pagsunog ng mataas na damo. Ipinagbabawal ito dahil may masamang epekto sa tao at sa kapaligiran. Ano ang gagawin mo?
- A. Ipaliliwanag mo sa lolo mo na ipinagbabawal ito at sasabihin din na ang masamang epekto nito sa tao at sa kapaligiran .
  - B. Magagalit ka sa lolo mo..
  - C. Isusumbong mo ang lolo mo sa awtoridad.
  - D. Pagsasabihan mo ang mga manggagawa sa bukid na itigil ito.
7. Maraming mga buti at bag na plastik ang nanay mo. Ano ang gagawin mo?
- A. Susunugin mong lahat.
  - B. Sasabihin mo sa kanya na ipamigay na lang ang mga iyon.
  - C. Babalewalain mo ang tungkol sa mga bagay na iyon.
  - D. Tatanungin mo ang nanay mo kung para saan ang mga iyon.
8. Natutuhan mo sa klase ang halaga ng paghihiwalay ng mga basura. Ngunit hindi ito naisasagawa sa bahay ninyo. Ano ang iyong gagawin?
- A. Turuan ang mga kasama sa bahay na maghiwalay ng basura.
  - B. Hayaan lamang sila sa kanilang gawain.
  - C. Hintayin ang iyong mga magulang na sila ang magturo sa mga kapatid mo.
  - D. Maglaan ng mga basurahan para sa paghihiwa-hiwalay ng mga basura.
9. May maliit na bakanting lote sa inyong bakuran. Gusto mo sanang magtanim ng ilang mga halaman dito. Ayaw kang payagan ng tatay mo dahil hindi mo naman daw maaalagaan ang mga ito. Ano ang gagawin mo?
- A. Hihilingin mong payagan kang magtanim para makita niyang may pananagutan ka sa pag-aalaga ng halaman.
  - B. Hahanap ka ibang bakanteng lote na mapagtataniman,
  - C. Handi ka na magtanim dahil iyon ang sinasabi ng tatay mo.
  - D. Iba nlang ang gagawin mo kahit labag sa kalooban mo.

10. Habang naglalakad pauwi, nadaanan mo ang iyong kaibigan na akmalang itatapon sa ilog malapit sa inyo ang kanyang basura. Ano ang iyong gagawin?

- A. Hayaan lang siya dahil gawain mo din iyon.
- B. Pigilan at ituro ang tamang tapunan ng basura.
- C. Hindi papansinin ang kanyang ginagawa.
- D. Tinutulungan ang iyong kaibigan sa kaniyang ginagawa.

Susi sa Pagwaswasto

1. C
2. C
3. B
4. D
5. C
6. A
7. B
8. A
9. A
10. B

SANGGUNIAN:

Batayang aklat: Ugaling Pilipino sa Makabagong Panahon 5

May-akda: Zenaida R. Ylarde and Gloria A. Peralta

Bumuo ng Pagsulat ng Modyul

Manunulat: Janet B. Madrid
Teacher III, Ballesteros Sr. Elementary School
City West District, Pagadian City Schools Division

Editor/QA: Jovita A. Dugenia, *Values Education Supervisor*

Tagasuri:

Tagaguhit:

Tagalapat:

Tagapamahala: **Danny S. Cordova, EdD, CESO VI**

OIC- Schools Division Superintendent

Maria Colleen L. Emoricha, EdD CESE,

OIC –Assistant Schools Division Superintendent

MARIA DIOSA Z. PERALTA

CID - CHIEF

MA. MADELINE P. MITUDA, EdD

EPS - LRMDs

JOVITA S. DUGENIA

EPS - EsP

Reg on IX: Zamboanga Peninsula Hymn – Our Eden Land

Here the trees and flowers bloom
Here the breezes gently Blow,
Here the birds sing Merrily,
The liberty forever Stays,

Gallant men And Ladies fair
Linger with love and care
Golden beams of sunrise and sunset
Are visions you'll never forget
Oh! That's Region IX

Cebuanos, Ilocanos, Subanons, Boholanos, Ilongos,
All of them are proud and true
Region IX our Eden Land

Here the Badjaos roam the seas
Here the Samals live in peace
Here the Tausogs thrive so free
With the Yakans in unity

Hardworking people Abound,
Every valleys and Dale
Zamboanguenos, Tagalogs, Bicolanos,

Region IX
Our..
Eden...
Land...

My Final Farewell

Farewell, dear Fatherland, clime of the sun caress'd
Pearl of the Orient seas, our Eden lost!,
Gladly now I go to give thee this faded life's best,
And were it brighter, fresher, or more blest
Still would I give it thee, nor count the cost.

On the field of battle, 'mid the frenzy of fight,
Others have given their lives, without doubt or heed;
The place matters not—cypress or laurel or lily white,
Scaffold or open plain, combat or martyrdom's plight,
T is ever the same, to serve our home and country's need.

I die just when I see the dawn break,
Through the gloom of night, to herald the day;
And if color is lacking my blood thou shalt take,
Pour'd out at need for thy dear sake
To dye with its crimson the waking ray.

My dreams, when life first opened to me,
My dreams, when the hopes of youth beat high,
Were to see thy lov'd face, O gem of the Orient sea
From gloom and grief, from care and sorrow free;
No blush on thy brow, no tear in thine eye.

Dream of my life, my living and burning desire,
All hail ! cries the soul that is now to take flight;
All hail ! And sweet it is for thee to expire ;
To die for thy sake, that thou mayst aspire;
And sleep in thy bosom eternity's long night.

If over my grave some day thou seest grow,
In the grassy sod, a humble flower,
Draw it to thy lips and kiss my soul so,
While I may feel on my brow in the cold tomb below
The touch of thy tenderness, thy breath's warm power.

Let the moon beam over me soft and serene,
Let the dawn shed over me its radiant flashes,
Let the wind with sad lament over me keen ;
And if on my cross a bird should be seen,
Let it trill there its hymn of peace to my ashes.

Let the sun draw the vapors up to the sky,
And heavenward in purity bear my tardy protest
Let some kind soul o'er my untimely fate sigh,
And in the still evening a prayer be lifted on high
From thee, O my country, that in God I may rest.

Pray for all those that hapless have died,
For all who have suffered the unmeasur'd pain;
For our mothers that bitterly their woes have cried,
For widows and orphans, for captives by torture tried
And then for thyself that redemption thou mayst gain

And when the dark night wraps the graveyard around
With only the dead in their vigil to see
Break not my repose or the mystery profound
And perchance thou mayst hear a sad hymn resound
'T is I, O my country, raising a song unto thee.

And even my grave is remembered no
more—unmark'd by never a cross nor a stone
Let the plow sweep through it, the spade turn it o'er
That my ashes may carpet earthly floor,
Before into nothingness at last they are blown.

Then will oblivion bring to me no care
As over thy vales and plains I sweep;
Throbbing and cleansed in thy space and air
With color and light, with song and lament I fare, Ever
repeating the faith that I keep.

My Fatherland ador'd, that sadness to my sorrow lends Beloved
Filipinas, hear now my last good -by!
I give thee all: parents and kindred and friends
For I go where no slave before the oppressor bends,
Where faith can never kill, and God reigns e'er on high!

Farewell to you all, from my soul torn away,
Friends of my childhood in the home dispossessed! Give
thanks that I rest from the wearisome day!
Farewell to thee, too, sweet friend that I lightened my way; Beloved
creatures all, farewell ! In death there is rest!

I Am a Filipino, by Carlos P. Romulo

I am a Filipino—inheritor of a glorious past, hostage to the uncertain future. As such I must prove equal to a two-fold task—the task of meeting my responsibility to the past, and the task of performing my obligation to the future.

I sprung from a hardy race, child many generations removed of ancient Malayan pioneers. Across the centuries the memory comes rushing back to me: of brown-skinned men putting out to sea in ships that were as frail as their hearts were stout. Over the sea I see them come, borne upon the billowing wave and the whistling wind, carried upon the mighty swell of hope—hope in the free abundance of new land that was to be their home and their children's forever.

I am a Filipino. In my blood runs the immortal seed of heroes—seed that flowered down the centuries in deeds of courage and defiance. In my veins yet pulses the same hot blood that sent Lapulapu to battle against the first invader of this land, that nerved Lakandula in the combat against the alien foe, that drove Diego Silang and Dagohoy into rebellion against the foreign oppressor.

The seed I bear within me is an immortal seed. It is the mark of my manhood, the symbol of dignity as a human being. Like the seeds that were once buried in the tomb of Tutankhamen many thousand years ago, it shall grow and flower and bear fruit again. It is the insignia of my race, and my generation is but a stage in the unending search of my people for freedom and happiness.

I am a Filipino, child of the marriage of the East and the West. The East, with its languor and mysticism, its passivity and endurance, was my mother, and my sire was the West that came thundering across the seas with the Cross and Sword and the Machine. I am of the East, an eager participant in its spirit, and in its struggles for liberation from the imperialist yoke. But I also know that the East must awake from its centuries sleep, shake off the lethargy that has bound his limbs, and start moving where destiny awaits.

I am a Filipino, and this is my inheritance. What pledge shall I give that I may prove worthy of my inheritance? I shall give the pledge that has come ringing down the corridors of the centuries, and it shall be compounded of the joyous cries of my Malayan forebears when first they saw the contours of this land loom before their eyes, of the battle cries that have resounded in every field of combat from Mactan to Tirad Pass, of the voices of my people when they sing:

—I am a Filipino born to freedom, and I shall not rest until freedom shall have been added unto my inheritance—for myself and my children and my children's children—forever.